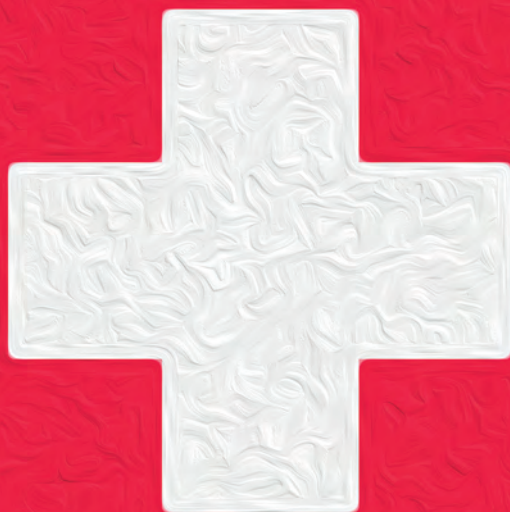

FØRSTEHJÆLPGRAMMATIK

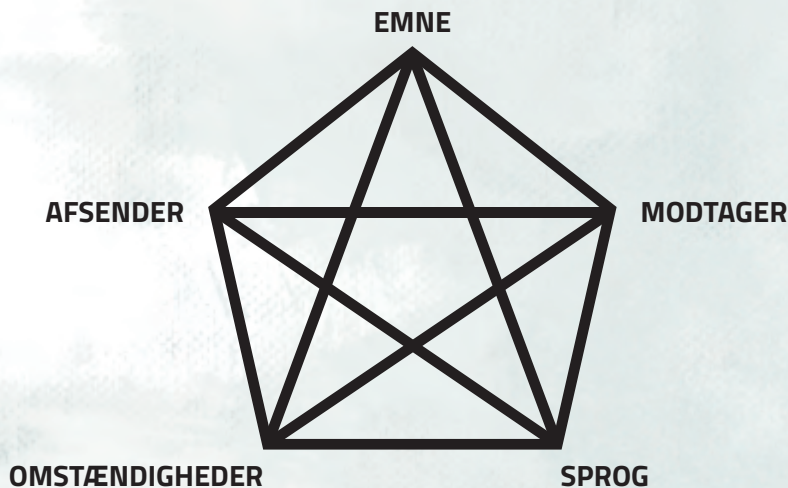
MED RELEVANTE HJÆLPEKORT

Hjælpekort

Kommunikationsanalytikernes skattely

Det retoriske pentagram (den retoriske pentagon)

Det retoriske pentagram er en oversigt over kommunikationssituationens fem komponenter.

Når du laver en kommunikationsanalyse, besvarer du nedenstående spørgsmål:

1. **Emne:** Hvad er emnet for kommunikationen?
2. **Afsender:** Hvem kommunikerer?
3. **Modtager:** Hvem kommunikeres der til?
4. **Omstændigheder:** I hvilken sammenhæng eller kontekst foregår kommunikationen?
5. **Sprog:** Hvordan bliver der i praksis kommunikeret?

Svarmuligheder

1. Bryllupsdag, indkøb og et telefonmøde
2. Afsløring af skattely og gravøl
3. Meget kortfattet tekst samt spændingsmusik
4. Et nyopdaget skattely
5. Manglende betaling
6. Privat besked på firmaets intranet
7. En arvesum
8. Angiveligt en nigeriansk prins
9. Minlæring
10. Høfligt sprog i et normalt stilleje – dog med en del sproglige fejl
11. En journalist på vegne af en avis
12. Post-it med begrænset plads til tekst
13. En kollega
14. En kundechef
15. Avisens læsere
16. E-mail, der skal overbevise læseren om, at afsenderen har brug for assistance
17. Et brætspil
18. E-mail, der skal påminde modtageren om en manglende betaling
19. En mand med efternavnet Henneman
20. Høfligt, klart og præcist sprog i et normalt stilleje
21. Medarbejderen, hvis computer I sidder ved
22. Meget kortfattet tekst skrevet i punktform

Hjælpekort

Den latinske fangelejr

Verbernes bøjning i nutid

		<i>sum</i>	1. bøjn. a	2. bøjn. e	3. bøjn. (i)	4. bøjn. i
	betydning	er	elsker	ser	griber, plukker	hører
sing.	1	sum	am-o	vide-o	carp-o	audi-o
	2	es	ama-s	vide-s	carpi-s	audi-s
	3	est	ama-t	vide-t	carpi-t	audi-t
plur.	1	sumus	ama-mus	vide-mus	carp-mus	audi-mus
	2	estis	ama-tis	vide-tis	carpi-tis	audi-tis
	3	sunt	ama-nt	vide-nt	carpi-nt	audi-nt

1.-2- deklination

1.-2- dekl.	kasus	mask. (2. dekl.)	fem. (1.dekl.)	neutr. (2. dekl.)
sing.	nominativ	domin-us	vill-a	templ-um
	akkusativ	domin-um	vill-am	templ-um
	genitiv	domin-i	vill-ae	templ-i
	dativ	domin-o	vill-ae	templ-o
	ablativ	domin-o	vill-a	templ-o

plur.	nominativ	domin-i	vill-ae	templ-a
	akkusativ	domin-os	vill-as	templ-a
	genitiv	domin-orum	vill-arum	templ-orum
	dativ	domin-is	vill-is	templ-is
	ablativ	domin-is	vill-is	templ-is

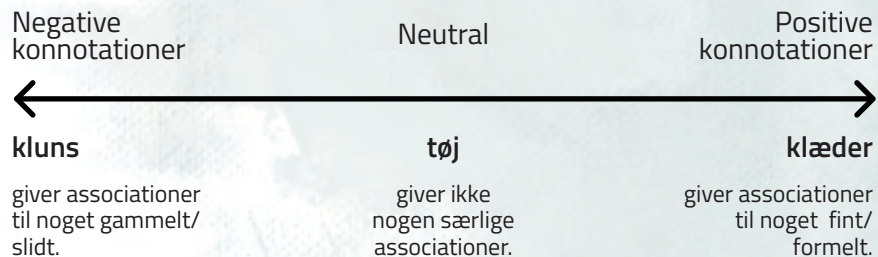
Hjælpekort

Den Øverstes fæstning

Konnotation (medbetydning)

De betydninger, der ligger ud over et ords grundbetydning. Ords konnotationer/medbetydninger gør, at en række synonymer giver læseren forskellige associationer.

Eksempel:

Grammatikoversigt

Adverbialled

Siger ofte noget om tid, sted, måde, grad, retning og hyppighed.
Kan ofte findes ved at spørge hvor, hvornår, hvordan, hvorfor og lignende.

Analysetegn:

Eksempler: Jeg var **på stranden**.
Han spiller **tit** fodbold.
Nu går vi **ud**.

Antonym

Et ord, der betyder det modsatte af et andet ord.

Eksempler: stor ≠ lille
smuk ≠ grim
huske ≠ glemme

Denotation (grundbetydning)

Et eller flere ords grundlæggende betydning.

Eksempler: kone/hustru/frue/viv
→ denotation: gift person af hunkøn

tøj/beklædning/kluns/klæder
→ denotation: stofflignende materiale, som mennesker bærer på kroppen

Direkte objekt (genstandsled)

Det led, som en handling retter sig mod.

Analysetegn:

Eksempler: Jeg så **ham**.
De spiste **middag**.
Han gav hende **hånden**.

Indirekte objekt (hensynsled)

Det led, som indirekte berøres af handlingen – ofte en modtager.

Analysetegn:

Eksempler: Jeg giver **hende** en femmer.
Hun lånte **ham** en bog.
De gav **mig** gode råd.

Indirekte regulerende sproghandling

Når vi ønsker at påvirke modtageren og opnå et specifikt resultat, men undgår direkte udmeldinger for at bevare en høflig tone.

Eksempler: Du fryser og vil gerne have din kollega til at lukke vinduet. Når I får øjenkontakt, siger du: "Her er sørme koldt," hvorefter kollegaen lukker vinduet.

(Du regulerer modtagerens handling indirekte, da du ikke direkte beder kollegaen om at lukke vinduet.)

Informerende sproghandling

Når formålet med kommunikationen er at udveksle viden og fakta – ikke holdninger og meninger.

Eksempler: Klokken er kvart over ni.
Det regner udenfor.

Kommunikationssituation

Al kommunikation optræder i en form for kommunikationssituation, hvor en afsender formidler et emne og tilpasser sit sprog efter såvel modtagerne som omstændighederne.

Konjunktion (bindeord)

En række småord, der bruges til at binde helsætninger og ledsætninger sammen. Der findes underordnende konjunktioner (der kan indlede ledsætninger) og sideordnende konjunktioner (der kan indlede helsætninger).

Analysetegn: **K**

Eksempler: Jeg afleverer, **og** du henter (sideordnende).
Hun vidste, **at** hun kunne (underordnende).
De kommer, **når** de kan (underordnende).

Proklamerende sproghandling

Når formålet med kommunikationen er at gøre noget gældende. Hvis du erklærer noget eller udråber noget officielt, bruger du en proklamerende sproghandling.

Eksempler: Jeg forkynder jer nu for rette ægtefolk at være.
Jeg erklærer hermed, at jeg har læst og forstået betingelserne.

Præfiks (forstavelse)

En uselvstændig orddele, som kan sættes foran et ord for at danne et nyt.

Eksempler: mis- (mislykkes, misligholde, mistillid)
gen- (gentage, genfærd, genbo)
inter- (international, interaktiv, internet)

Regulerende sproghandling

Når formålet med kommunikationen er at forholde sig til eller påvirke modtageren.

Eksempler: Du burde købe den lidt dyrere model.
Ræk mig lige saltet, tak.

Selvfremsættende sproghandling

Når formålet med kommunikationen er at udtrykke sine følelser eller holdninger.

Eksempler: Jeg kan lide dig.
Jeg er træt.

Subjekt (grundled)

Normalt det led, som udfører en handling eller karakteriseres af verbal-leddet (udsagnsleddet).

Analysetegn: **X**

Eksempler: Jeg løber.
I går kom Magnus.
At bade er skønt.

Subjektsprædikativ (omsagnsled til grundled)

Et led, der angiver en egenskab ved subjektet eller en information om subjektet. Der er en form for lighedstegn mellem subjektet og subjektsprædikativet.

Et subjektsprædikativ optræder altid efter verber som *være, blive, hedde, kaldes* m.fl.

Analysetegn: ⊗

Eksempler: Jeg var **glad**.
Hun hedder **Aya**.
Vi er **friske og veludhvilede**.

Suffiks (efterstavelse)

En uselvstændig orddele, som kan sættes bag på et ord for at danne et nyt.

Eksempler: -lig (barnlig, hyggelig, ordentlig)
-hed (dumhed, tilfældighed, frihed)
-skab (venskab, morskab, kendskab)

Synonym

Et ord, der betyder det samme eller næsten det samme som et andet ord.

Eksempler: kone ≈ hustru ≈ frue ≈ viv
tøj ≈ beklædning ≈ kluns ≈ klæder

Verballed (udsagnsled)

Det led, der angiver handlingen i sætningen.

Analysetegn: ○

Eksempler: Theis løber.
Hun er glad.
Han har ikke set hende.

Verballed med implicit subjekt (udsagnsled med implicit grundled)

På latin kan et verballed med implicit subjekt rumme både sætningens handling (verballeddet) samt den, der udfører handlingen (subjektet). Det implicitte subjekt findes i verbets endelse.

Analysetegn: ○ (x)

Eksempler:	Comprehendo	Jeg forstår
	Comprehendis?	Forstår du?

minlæring